

SURMANUHTLUS KUI KARISTUS

Jüri Saar

Akadeemia 1996, nr. 9.

Järgnevalt esitatud surmanuhtluse poolt- ja vastuargumentide loetelu sisaldab erinevaid väiteid, mis on tehtud eelkõige "tervest mõistusest" lähtudes ja mis hõlmavad arvamusi, soove, hoiakuid jms. Ja see on loomulik, sest kui puuduvad teaduslikud faktid, peab hakkama saama "terve mõistusega".

<p>1. Surmanuhtluse vastu räägib see, et tegemist on ebahumaanse, primitiivse ja brutaalse riikliku kättemaksuaktiga, mis on vastuolus Euroopa kristliku kultuuri põhiväärtustega ning takistab ühiskonna moraalset progressi.</p> <p>2. Surmanuhtluse vastu räägib see, et tegemist on lõpliku, korrigeerimatu karistusega, mistõttu võimalike kohtuvigade korral saab ühiskond korvamatut moraalset kahju. Abolitsionistlik seisukoht on, et parem jäägu sada süüdlast karistamata, kui et hukataks üks süütu inimene.</p> <p>3. Surmanuhtluse vastu räägib see, et kurjategijat hukates paneb riik ennast mõrvariga samale tasemele, mis mõjutab ühiskonda kasvatuslikult ebasoodsalt, suurendades ja legitimeerides agressiivsust ning madaldades inimelu hinda. Surmanuhtluse kui konkreetse toimingu otsustamine ja täideviimine asetab inimesed raske eetilise probleemi ette.</p> <p>4. Surmanuhtluse vastu räägib see, et puuduvad andmed selle suuremast efektiivsusest võrreldes eluaegse vanglakaristusega üldpreventiivses mõttes. Kurjategija pidamine mitteinimeseks on ebaetiline seisukoht, mis kipub laienema ka teistele inimkategooriatele.</p> <p>5. Surmanuhtluse vastu räägib see, et tapmised toimuvad tavaliselt frustratsiooni-, viha-, joobe- ja muus häiritud seisundis, mitte ratsionaalse valiku tulemusena, mistõttu oht saada hukatud ei saa mängida otsustavat rolli kuriteo motivatsioonis.</p> <p>6. Surmanuhtluse vastu räägib see, et on ebainimlik ja küüniline otsustada inimese elu ja surma üle majanduslikest kaalutlustest lähtudes.</p>	<p>Poolt räägib see, et kõige hirksamate ja ohtlikumate kuritegude puhul on see ainuke neile vastav karistusviis ning eluaegse vanglakaristusega jäetakse nii-sugustele kuritegudele sisuliselt reageerimata. Surmanuhtlus aitab säilitada inimeste usku õiglusse ja seaduse jõusse ning vältida omakohut. [1848]</p> <p>Poolt räägib see, et kui eluks ajaks vangi mõistetud kurjategija paneb toime uue kuriteo, puudub võimalus tema karistamiseks, kui lähtuda kuritegude ja karistuse vastavuse printsiibist.</p> <p>Poolt räägib see, et avalik arvamus on niisugust karistusviisi alati pooldanud (Eestis praegu ca 70% "poolt", 30% "vastu"), mistõttu kannatanu afekt leiab suuremat rahuldumist kui eluaegse vanglakaristuse korral.</p> <p>Poolt räägib see, et ta on efektiivsem eripreventiivses mõttes (kõik elud pole ühtviisi väärtuslikud).</p> <p>Poolt räägib see, et niisugune karistus võib mõjuda vastuargumendina läbimõeldud ja ettekavatsetud raskete kuritegude (tapmiste) puhul. [1849]</p> <p>Poolt räägib kurjategija hukkamise suhteline odavus võrreldes tema eluaegse ülalpidamisega maksumaksjate (sh ohvrite) kulul</p>
---	---

Hippokratese vanne:

Olles omandanud arstikutse, tänan oma õpetajaid. Töotan oma au ja südametunnistuse nimel, et pühendun arstitöös inimese abistamisele ja humaansuse põhimõtete teenimisele. Minu tegevuse sihiks olgu rahva tervise säilitamine ja edendamine, haiguste ennetamine, haigete ravimine ning nende kannatuste leevendamine. Lähtun oma töös arstiteaduse põhimõtetest ja kasutan vaid selliseid raviviise, mille tulemuslikkus on teaduslikult ja eduka praktika kaudu tõendatud. Uuringu või raviviisi soovitamisel austan patsiendi tahet ning teavitan teda nii selle oodatavast kasust kui ka võimalikest ohtudest. Suhtun oma kolleegidesse austusega ega keeldu abist, kui nad oma patsiente ravides minu poole pöörduvad. Täiendan pidevalt oma teadmisi ja oskusi ning jagan neid oma kolleegidega. Hoian kõrgel arstikutse au nii patsientide kui ka kogu ühiskonna ees. Pean hoolikalt saladuses, mida patsiendiga seoses mulle on usaldatud. Täidan oma arstikohust ühtviisi kõigi patsientide suhtes, kedagi eelistamata. Miski ei saa mind sundida oma oskusi kasutama arstieetika põhimõtete vastu.